

NAUJA GADYNE.

VOL. III SCRANTON Pa. GEĖGUŽIO 9 d. 1896 m. NO 18.

Entered at the Post office of Scranton
as second-class mail matter.

„Nauja Gadyne“ izleina kas nedėle.

„Nauja Gadyne“ ant metų kasztėja 2 dol. ant
pusės metų 1 dol.; į Europą ant metų kasztėja 3 dol.,
ant pusės 1 dol. 50 cen.

Antraszas dėl korespondencijų ir užsieltiavimų.

„NAUJA GADYNE“
421 PENN AVE SCRANTON, P.

„Nauja Gadyne“ („New Era“).

Published weekly in SCRANTON Pa.

421 PENN AVE.

Subscription price yearly two dollars,

RATES OF ADVERTISING

One inch one month \$1.00

One inch one year \$10.00

Two inches one year \$20.00

SAINT SIMONIZMAS PRACUZIJOJ IR EUROPOJE.

(PAGAL B. LIMANOVSKI)

Saint Simonizmo įtekmė Prancuzijoje
buvo galinga; ji net ir prie Prancuzų rasz-
liavos ugio daug prisidėjo.

Grįžtant isz Saint Simono laidotuvių
(1825 m.) mokininiai ir prieteliai jo, nu-
tarė, nedėt pulti jo mokslams ir dėl pra-
platinimo jų draugystę isteigė, vėliavą jų
pakėlė augsztai, žodžiu ir rasztu skelbė
meilės ir lygybės religiją, religiją, kuri
ateitėje suvienys visą žmoniją į vieną didį
broliszką ryszį.

Pirmutiniais Saint Simonizmo iszpa-
zintojais buvo augsztesnių mokslainių mo-
kintiniai. Gamtininkai jauni, kurie tikė-
jimą į katalikiszkos baznyčios dogmas
atmetė, o kurie per daug dar tikėjimo jaus

mūse buvo, kad atėistais pastotu, su fana-
tizmu Saint Simono principus priėmė,
principus, kurie mokslų augimą netrukdo.
Geriausioji anų laikų jaunūmenės dalis,
žmonės iszmanantieji, dori, gabus visus
idėalus pamylėti ir jiems savo karsztumą
ir spēką atidūti, zengė po Saint Simonizmo
vėliava. Didžiausis jo ugis pūla į laiką
nū 1828—1830 m.

Pėrmainą saint-simonistiszko industri-
jalizmo į socialistiszką mokslainę įvykdi-
no tie mokininiai, kurie su Saint Simonu
gyveno lyg myriui jo ir tie, kurie, ant jo
pastarojo veikalo „Le Nouveau Christian-
nisme“ pamato, geidė sutverti naują reli-
giją, naujagadyniszkam mokslui atsakan-
czią ir kuri suvienyti žmonė dvasiszkai
įstengtu.

Olinde Rodrigues, mirusio prietelius,
davė pradzią saint-simonistiszkiems ry-
sziams. Triusams jo pasidėkavojant, jau
1825 m. uždėta laikrasztį „Producteur“ per
Comtę, Infantiną, Bazardą, Buchezą ir ki-
tus rasztiszkai szelpiamą. Bazard ir Bu-
chez vedė jį į dēmokratiszką ir republiko-
niszką kelią; Rodrigues ir Infantin paju-
dino daug ekonomiszkų klausimų; Rouen
raszė apie darbininkų lūmą; Bazard ir
Laurent isz philosophijos pusės užsiimdavo
polytikos ir religijos klausimais. Tū tarpu
žodžiu propagandą sėjo Eugenius Rodri-
gues, broliai Pėreire's, broliai Barrault,
Fournel ir kiti.

Kada Infantino, Arles'o— Dufouro ir
jų draugų stengimu buvo pritrankti bago-

ezius prie siekių savo, tai Vincard tame laike naujo mokslo principus darbininkų lūmoje platiuo. Nū 1839 m. iszeina „Ruche Populaire“, laikrasztis su dalyvumu Savinieuo, Lapointe's, Lachombaudie's, Galle's, Biardo ir kitų, isz didesnės dalies darbininkų. Apart kitų laikraszczių leista paskui „Union, buletin des ouvriers“. Tū tarpu Buchez ir Leroux, atsiskyrę, savo keliu žengė.

Pilypas Buchez (gim. 1796, †1865.) buvėsis „Producteur“o, redaktorius, žmogus dievotas, doras, lyg myriui bėdnas, karsztas konspiratorius jaunystėje, kurį kūne tikt du balsu nūg myrio iszgelbėjo,—grįžo atgal prie katalikystės ir jos idėją su revoliucijiszka idėją sutaikint stengėsi. Naują katalikiszka savo teoriją iszreiszkė jis laikrasztyje „l'Europe“. Draugijos atmaina — pagal jį — yra neatbutina, bet įvykdintis turi be gvolto, ramiai, per darbininkų susivienijimą ir jų bendrą darbą. Buchez turėj didžią ant Paryžiaus darbininkų itekmę. Jo prikalbinėjimams pasidėkavojant, Paryžiaus auksadirbiai, jau 1834 m., įsteigė pirmą Prancuzijoje ant komunizmo pamato remtą draugystę. Buchezo mokintiniu buvo Klaudius Corbon, darbininkas, 1848 m. į antrą konstituantes pirmsėdzio vietininka paskirtas. Jis nū 1840 m. rėdė darbininkų laikrasztį „Atelier“, kurs skaitė daugumą sądarbininkų ir prie to didį įspudį ant mynių lūmos padėjo. To laikraszczio mieriu buvo ragint darbininkus prie vienyjimosi, idant tokiu budu darbo įrankius dėl savęs leimėti. „Atelier“o, sądarbininku tarpe kitų buvo Prancuzijoje pažįstamas staliorius Agricola Pardiguier.

Kaip Buchez apie katalikystės su revoliucija sutaikininą rupinosi, taip vėl Liudvikas de Tourel isz Saint Simonizmo

krikszczionybės ir gamtos filosofijos naują draugiszka religiją: „fusijonizmas“ sutvėrė. Tas darbininkų tarpe daug karsztų propagatorių rado. Pastarūse laikūse (1878 m.) draugiszkus fusionizmo pažvilgius prie socializmo priartino Alfonsas Vichard veikale: „La Route de la pensée“.

Philosophiszkus Saint Simonizmo principus tyrinėjo ir pieszė Petras Leroux ir Jonas Reynaud. Petrą Lərouxą (1798-1871) vadina meilės ir lygybės filosofu. Svarbiausi jo veikalai pasiliko 1). „Essai sur l'Egalité“ (1838) ir 2). „De l'Humaitė de son principe et de son avenir“ (Paris 1840.). Visų žmonių lygybė yra vienu isz akyviausių philosophiszku draugijos ugyje laipsnių dėl draugijos Lerouxo. Jis isz Saint Simonistų pirmas sprendė, kad mokintojo principas: „kožnam pagal jo gabumą, kožnam gabumui pagal jo nūpelnus“ ne bus teisingu, nės ir ką tūmet veiks beprocziai, ligoniai ir seneliai! Laukia jūs bado myris!; ir papildė tūmi priedu: „kožnam pagal jo reikmenė“. Su 52 szalininkais stengėsi Leroux 1845 m. Boussacej (Crensej) uždėti naujokynę; toji vienok pūlė.

Karėms priesztaudami, Saint Simonistai skelbė pakajų tautų. Kada tarp Vokietijos ir Prancuzijos 1867 m. isz Luksemburgo priezasties kilo vaidai ir karė grasino, seni Saint Simonistai įsteigė pakajaus ir liūsybės ryszį. Pirmas Lemonnier pirmą pakajaus kongresą susaukė į Gėnevą; paskui kasmets laikomi buvo kongresai; bet rysziai į aristokratijos rankas parėjus, po darbininkų ir mžnginių gaivalų atstumimui, jis ir savo svarbumo prastojo.

Saint Simonizmas Italijoje daug itekmės rado. Su naujo mokslo principais su pažindino Italus Parma veikale: „Del San-

simonismo' (Milano 1835), bet tikru jo apasztaļu buvo Montanelli, republikonizskas gubernatorius Livorne isz 1848 m.

Ir Vokietijoje daug apie Saint Simonizmą raszta buvo. Leipzige gyveno Saint Simonistas Dufour, kurs su Enfantinu vedė korespondenciją. Endrikis Heinė savo gromatose į „Allgemeine Zeitung“ su visu karsztumu atydą savo ant naujo religijiskai—draugiszko judėjimo kreipė. Carove („Der Saint—Simonismus und die neuere franzoesische Philosophie“, 1831) ir du pažįstamu vokiszkų theologu, Karolius Bretschneider („Der Simonismus und das Christenthum“) bei profesorius Vendt placziai naują mokslą tyrinėjo. Draugiszką Saint Simonizmo pusę paaiszokino Varnkoenig straipsnyje: „Die Rechtsphilosophie in Frankreich“ paskui Maurikis Veitveikale: „Saint Simon und der Saint Simonismus“ (Leipzig 1834) ir prakilniai paraszta broszziurėlė: „Was ist der Saint Simonismus?“—praplatio žinias apie naujus principus. Ant vėlesnio socialistiszkos mislies ugio Saint Simonizmas daug prisidėjo. Kaip isz Vilimo Liebknechto biografijos žinome—tai tikt saint simonistiszkas mokslas atydą jo ant naujų sacijalistiszkų pažvilgių nukreipė.

Anglijoje apie Saint Simonizmą placziai raszė Arturas Booth („Saint Simon and Saint Simonism—London 1871); bet ir Lenkijoje ir Lietuvoje Saint Simono mokslų įtekę savo laike buvo žymi. Pažįstamas Tovianskis, Lietuvys, tveria naują tikėjimą, kurio karsztais iszapžintojais buvo garsus A. Mickevyczius, Slovaekis, K. Balinskis ir daug kitų. K. Libeltas raszo: „gadynės pobudis, kurioje mes gyvūjame—yra kritiszkas, ir tajai pasibaigus užstos organiszka gadynė, (Filozofiai Krytyka)“. Isz lenkiszkų rasztininkų prie Saint

Simonizmo prisiartino labiausiai Endrikis Kaminskis („Filozofia ekonomii materyalnej ludzkiego spoleczinstwa“, Poznan 1843), o naujo mokslo principais net ir gilioj Maskolijoje, nės Moskvoje, persiėmė garsus Aleksandras Hercen, pas kurį tie socialistiszka mislį uždegė.

Sarancziukietis.

PAŽVILGIS Į LIETUVIŲ
SVIETISZKĄ RAŠZLIAVĄ IKI 1795
METAMS.

(Tąsa).

Visi tie, lygiai kaip ir dvasiszki 17-am ir 18-ame szimtmetyje lenkiszkoje Lietuvoje, iszleisti rasztai atsizenklina negrynum kalbos ir barbariszkomis priemaiszomis lenkiszkų žodžių. Buvo tai įtekmė lenkiszkos tųjų laikų raszliavos. Ir kaip Lenkai bjaurino savo kalbą lotyniszkais makaronizmais, taip Lietuviai podraug sekdami jūs, mairzė į lietuviszka kalbą lenkiszkos žodžius, pridurdami jiems lietuviszkas nūbaigas. Nū tųjų czėsų praszidėda susilenkinimas mūsų kalboš.

Apie paraszymą lietuviszko kalbamokslio prigimtoje kalboje, nėkas pirma me periode ne rupinosi; bet ir nebuvo reikalo apie tai rupintis(!?). Apszvietimas kaipo atidūtas rankosna kuningijos o ipacziai jezuvitiszkų, pijoriszzkų ir kitų zokonu,—buvo kuningiszkai rėdomas; todėl gi ir mokino tikt to, kas kuningijai buvo reikalinga. Mokinimas tas, buvo priegtam fanatiszkas, mekaniszkas, pilnas prietarų ir be jokio supratimo daigtų; o tą mokintinį, kuriam lotyniszkoji gramatika Alvaro isz omenies geriaus buvo pažįstama—už apszviestesnį pripažindavo. Taip tai didžiausią svarbą turėjo lotyniszkoji kalba, kalba negyva, bet per kuningiją visame

augsztesniamė sviete tūmet įvesta. Toje kalboje mokino tikėjimo, taip-gi mokslų išsiūsočių, rėtorikos lenkiszko liežuvio. Pažintis kitų mokslų, anot anlaikinio kunin-gijos sąprotavimo, buvo visatinai nenau-dinga ir nereikalinga. Tokiu budu ir lie-tuviszkoji kalba, per kuningiją kaipo tikt „burų kalba“ pripažinta, nerado nei jokios vietelės mokslainėse, tūmi labiaus, kadan-gi ir žmonėms lenkiszkiejie įstatymai mokintis uždraudė ir visus kelius vėl apsi-szvietimo jiems uždarė. Ir taip kunin-gai dėl gerovės mūsų tautos ir mūsų kalbos nėko nedarė ir nemislyjo daryti ir jei-gu ne reformacija, tai sunku mums butu buvę kokių rasztų isz anų laikų sulaukti. Re-formacija tai buvo priezasczia, jog ir kun-ingija, idant mokintu prastus žmones tikėjimo straipsnių, prispirta tapė pasiru-pinti apie pažintį mūsų kalbos. Per tad pasirodė lituviszkiejie kalbamoksliai o kaipo per kuningus ir dėl naudos kuningų rasztyti, spaudinti buvo lotyniszkoje, Prusų gi Lietuvoje lotyniszkoje arba vėl vokisz-koje, kaipo jau geriaus kuningijai pažin-stamoje kalboje.

Tėvu mūsų kalbamokslų raszėjų yra garsingas savo laike sakytojas lituviszku dvasiszku pamokslų ir daktaras philozo-phijos bei mokslų išsiūsočių Konstantinas Szirvydas. Užgimė jis 1564 m. isz tėvų Žiamaczių Lietuvoje o 11 metų turėdamas įstojo į Jezuvitų zokoną. Iszszventintas 1588 m., dirbdavo jis prie daugelio baž-nyczių ir daug vietose o ilgiausiai Vilniuje, kur akadėmijoje buvo raszto szvento mokintoju. Mirė Vilniuje 23 rugpjuczio 1631 m. Lituviszka jo gramatika: „Clavis linguae lithuanicae, auctore Const. Szyr-wid e S. I.“ iszėjo Vilniuje 1630 m., bet sziądien yra jau taip reta, kad ją ir suuku atrasti.

Į 23 metus po to pasirodė taip-gi ir dėl Prusų lituviszkujų kuningų lituvisz-kas kalbamokslis: „Grammatica Litvanica Mandato et Autoritate Serenissimi Electo-ris Brandenburgici adornata et praevia Censura primum in lucem edita a M. Daniele Klein Pastora Tils. Litv. Praemissa est ad Lectorem Praefatio non minus utilis, quam necessaria. Rēgio-monti, Typis et sumptibus Johannis Reusneri Anno 1653“ (8-o, 30 n. n. ir 174 pusl.) 23); Tilzės pas-toriaus Danieliaus Kleino parasztya. Klei-nas gimė Tilzėje aplink 1610 m. 20 d. spa-lio m. 1636 m. Karaliaucziuje apturėjo pramintį philozophijos magistro. Nū 1687 m. buvo Tilzės pastoriumi. Mirė 28 lap-kriczio 1666 m. Yra tai vienas isz prakil-niausių rasztininkų dvasiszko periodo ir geriausias zinovas lituviszkosios kalbos tųjų laikų; todėl ir kalba visūse Kleino rasztūse yra visur gryna, puiki ir skambi.

Tame laike parengė ir Didzių Rud-pėnų pastorius Kristupas Sapunas, gimęs 1589 m., miręs 1659 m., lituviszka jį kal-bamokslį dėl spaudos. Mirus jam vienok, Katenovo pastorius Teofilius Szulcenas, miręs 1673 m., sunaudojęs palikusį jo rankrasztį, Karaliaucziuje 1678 m. iszda-vė: „Compendium grammaticae lithuanicae Theophili Schultzen, past. Cattenov. Rēgiomonti, typis Friderici Reusneri, Ser. El. Br. Typogr.“ in maž 8-o, pusl. 14 n. 2, 95 ir 4 n. n.), kuris antrą sykį 1780 m. kaipo: „Elementa linguae lithuanicae, 24). Karaliaucziuje perspaudintas atsirado.

Be to 1737 m. Vilniuje, kuningų Je-zuvitų iszleista, iszėjo: Universitas lingua-rum Lituanaicae, in principali ducatus ejus-

23), Slg. M. Stankevycziaus, Bibliografija litovska od 1547 do 1701 r. pasl. 51.

24), Slg. S. Baltramacziio, Sbornik bibliograficzekich materialov, St. Petersburg 1801. pusl. 182, nr. 2909.

dem dialecto grammaticis legibus circumscripta. Tipis Collegii Academici Soc. Jesu' (8-o pusk. 56), kuri ir 1781 m. tenai perspaudinta (in folio) tapė. 25).

Vokiszkoje kalboje turime tris isz tų jų gadynų lietuviszkas gramatikas: Danieliaus Kleino (26) isz 1654 m., Pilypo Ruikio (27) isz 1747 m., ir Gotprido Ostermajerio (28) isz 1791 m.

Czia priskaityti reikia Jono Elijaus Hederio nū 1727—1746 m. Berline apgarsintą moksliszką palyginimą (De lingua Herulica seu Lituanica et Samogitica, tum Prussica, deinde Werulica, et tandem Sircenorum in Wollust Usgi, Russiae magna provincia;—Miscelanea Berolinens') lietuviszko liežuvio su kitomis lietuviszkomis kalbomis.

Kaslink lietuviszkių žodynų, tai ir czionai garbingą vietą pirmojo raszėjo užima Konstantinas Szirvydas. Lenkiszka — lotyniszka — lietuviszka jo žodynas: „Dictionarium trium linguarum in usum Studiosae Juventutis, auctore R. P. Constantino Szirwyde Societate Jesu. Cum Superiorum permissu editum.“, pirmą sykį Vilniuje 1629 m. iszleistas, susilaukė szeszų iszdavinų. Visi iszėjo Vilniuje: antiras 1631 m., treczias 1642 m., ketvirtas

25). Tenai, pusk. 183, nr. 8007.

26). „Daniellus Kleinii, Compendium Litvanico—Germanicum, Oder Kurtze und ganz deutliche Anfuehung zur Littauschen Sprache, wie man recht Littausch lesen, schreiben und reden sol. Cum privilegio S. R. M. Pol. et Seren. Elect. Brandenb. Koenigsberg. Gedruckt und verlegt durch Johann Reusner, M. D. C. L. IV“, (8-o pusk. 6 n. n. 112 ir 2 n. n.). Yra tai vokiszkoje kalboje sutrumpinta D. Kleino „Gramatica Litvanica“, pamokinimas, kaip gerai lietuviszka skaityti, raszyti ir kalbėti reikia.

27). „Anfangsgruende einer littauischen. Grammatik. Koenigsberg 1747“. 8-o. 154 pusk.

28). „Neue littauische Grammatik ans Licht gestellt. Koenigsberg 1791 gedruckt bey G. L. Hartung. Königl. preuss. Hofbuchdrucker und Buchhandler. 8-o XXIV. 194 ir 6 pusk.

1677 m., penktas 1713 m. ir szesztas 29) 1718 m. Kaip dvasiszki Szirvydo veikalai atsižymėjo grynumu ir gražumu lietuviszkos kalbos, taip ir žodynas szitas buvo labai geras; o lenkiszkiejie Jezuvitai neturėdami geresnio, 1641 m. Varszavoje perspaudino jo lenkiszka — lietuviszka dalį dėl savo naudos.

Lietuviszka — vokiszka ir vokiszka — lietuviszka žodynas parupino: Pr. Vilijus Hak'as 30), lietuviszkos seminarijos docentas ir profesorius, Hallejė 1730 m. ir Pilypas Ruikys 31), Karaliaucziuje 1747 m.

(Toliaus bus).

—o—o—o—

ISZ DARBININKISZKO, SOCIJALISTISZKO IR ANARKISTISZKO JUDEJIMO EUROPOJE.

Vokietija. Berline pasibaigė prova introligatorių: Zetschke's, Vilimo Hilerto ir Ernesto Tscheunerto už pavogimą slaptų cesoriaus dokumentų ir apgarsinimą jų socialistiszkame „Vorwaerts'e“. Pirmą apsudyjo ant 6 mėnesių, antrą ant 3 ir treczia ant vieno mėnesio į kalėjimą. Zeitze, rasta bankierių Vilimą Schneiderį, užmusztą kantore. Truksta daug piningų.

30). „Vocabularium lithuanico — germanicum et germanico — lithuanicum der in alle im Neuen Testament und Psalter befindliche Woerter nach dem Alphabet enthalten sind... Ausgefertigt von Fr. Wilhelm Haack S. S. Theol. Cultore, zur Zeit Doceente im lithauischen Seminario zu Halle. Halle 1730. 8-o. pusk. 336.

31). „Littauisch — deutsches und deutsch — littauisches Woerterbuch, worinnen ein hinlaenglicher Vorrath von Woertern und Redensarten... von Philipp Ruhig, Pfarrer und Senior zu Walterkehmen. Koenigsberg 1747. Hartung, 8-o.

29). Žinia apie szesztą iszdaviną randasi tik S. Baltramajozio veikalė: „Sbornik bibliogr. materialov, pusk. 184 nr. 3027; M. Stankevyczius (Bibliogr. lit. II, pusk. 37) teminavoja penktą (1713 m.) — kaipo paskutinį iszdaviną.

A u s t r i j a. Roveredoje Tiroliuje už siundymą areštavota anarkistą Jūzapą Gioseffį. Už anarkistiską propagandą suareštavotas čia ginklų dirbėjas—nusišzovė. Galicijoje socialistų persekiojimas. Przemysliu apskūsta Schifferį, Žoluięzą, Nassenfeldą, Chodkievyczių, ir kitus. Lva ve apskūstas Kozakevicz; Ladra apsūdytas ant 2 dienų į kalėjimą. Lvave laikomas buvo susirinkimas draugystės „Proletarijat“. Straikas Szlezijos anglekasėjų pasibaigė.

T u r k i j a. Solinoje ant Kretos salos užmuszta du krikszczionių. Galvazūdžių areštavojimas negalimu buvo todėl, kad žandarai, nū Turkijos rando užmokesczio negaudami, atsitraukė nū tarnystės. Isz tos pacios priezasties ir urėdinkai nū tarnystės atsitraukimu grasina. Sultonas melankolija apsirgo.... Isz nunūdyjimo baimės gyvena jis pats dėl savęs.

I t a l i j a. Rudiui, naujas ministerių prezidentas apskelbė atleidimą dėl socialistiskų pasiuntinių, už maiszto Sicilijoje iszszaukimą, kalėjimu nubaustų. Nū Crispio ant 17 metų į kalėjimą apsūdytas De Felice, iszliūšūtas, visur nū mynių szukavimais ir delnų plojimais sveikintas, atvyko į Romą. Darbo žmonės su džiaugsmu vežioja jį po miestą. Tokius pat priėmimus sudaryta ir iszvalnytiems pasiuntiniams d-ruui Barbasui, Verrui ir Boscuui.

S z v e i c a r i j a. Zurike laikoma buvo 10 metinė szventė pakorimo 4 Varszavos „Proletarijato“ sąnarių. Susirinko 800 ypatų. Bylojo Jodko, Greulich ir maskol. social demokratas Plechanov. Atgiedojimu socialistiskų giesmių, ir kolektavojimu piningų dėl polytikiskų kalinių Maskolijoje užbaigta suveigą.

Zuriko bravorų darbininkų straikas

pasibaigė. Visus praszalintūsius vėl į darbą priimta.

P r a n c u z i j a. Nancy'je suimta vieną unterapičerių bei dvi ypatas — kaip sznipukus. Mentonoj atsibuvo susivaziavimas Prancuzijos prezidento Faure's su Austrijos ciesorium, su maskoliszku sosto įpėdiniu bei Anglijos karaliene Victorija,

Bourgeoise's ministerijos įnezimas tapė priimtas. Parliamentas ant smarkios oportunistų ir monarkistų agitacijos, kuri ministeriją paardyti stengėsi, nežiurint nūtarė įtaisymą progresivisizkų mokesczių nū įėmimų, kūne tikt kapitalistus apsunkinanczius. Yra tai pirmas, priesz egoistiską monarkistų stengimąsi, pirmzenginis respublikos žingsnis. Carmauxe į generaliszką rodą iszrinktas socialistas Souliė.

B e l g i j a, Isz čia kaskart žingeidnės žinios ateina. Laikrasztis „Etoile Belge“ danesza, kad socializmas pabaisėtinu budu Belgijos armijoje prasiplatino. Manievrų laike kariumenės kompanijos azūt szaukti: „Tegyvūja karalius!“, suszuko: „Te gyvūja socialistiskoji revoliucija!“ Burzuazija baimėje.

A n g l i j a. Londono zeceriai parengia straiką.

M a s k o l i j a. Isz Petropylės į Varszavą atvyko cariszkas budelis Bialnovskij, su paliepimu areštavojimo ką tikt nori, idant tikt atidengti ir iszjieszkoti, kur Varszavos socialistiskas laikrasztis „Robotnik“ spaudinasi. Areštavojos apie 40 studentų ir 30 darbininkų, bet „Robotniko“ spaustuvės rasti nerado. Hryniviečkis, Pulavų agronomiszkio instituto mokininis, mirė Varszavos kalėjime nepaprastu myriu. Isz Schluesselburgo tokios atėjos žinios: 1890 m. nuszanti čia buvo: Minokov, Myszkjin ir Graczevskij; pasimirė:

Aroneczyk; džiova apsirgo ir kalėjime randa: Jurgis Bogdanovyczius ir Bucunskis; gavo proto sumisimą: Szczedryn ir Komaszewicz. Kur Frolenko ir M. Popov atsiranda, nėra žinoma. Kalėjime atsiranda ir sveiki ešai: Viera Figner, Jonavyce, Ivanov, Kobylanski, Malavskij, Orzik ir Surovcev. Iš Szluesselburgo į Siberiją pergabenta: Martynovą (apsudytas ant 20 metų), Lagovskij ir Manuczarovą. Lopatin ir L. Varynski dar gyvūja; Varynskis buvo Sahaline. Maskolija ant Armenijos rubeziaus sutraukė 30.000 kareivių.

Sarancziukietis.

Sykį sneku su pulkeliu lietuvių apie lobius gamtos, kuriais darbo žmonės nemoka pasinaudoti, nės tampa apgautais per kytrūlius lupikus. Vienas iš szale stovinezių darbininkų atsiliėpė: Sziądien visi žmonės yra vagymis.—Kaip tai? atsakiau. Žmogus darbo pats savo triusu akmenis padaro naudingais, laukus iszdirba, gires skina, stato miestus ir kaimus, maitina savo proce tukstauczyus dykadūnių, jiems pavesdamas tris czvertis savo nūveikalių dėl jų gercėvs.

—Tai jau nori darbininkus szventaisiais padaryti! pridurė vėl darbininkas.

—O kas gali būti szventesnio už nūszirdų žmogaus darbą? asz pasiklausiau. Ar gal neteisybė, jūg sziądien svietas garbina palaidunus! Tik pažvelgk į szventųjų pulkus; vienas svetmoteriavo ir buvo žmogžnda (szv. Dovydas!), kitas suvyliojęs karalienė, per karalių tapė nugalabytas (szv. Stanislovas Szczepanovskis vyskupas!), trecias buvo onanistu ir beprocziu (szv. Kazimieras!), kitas vėl eretiku (szv. Jonas Kanty!), ant galo rasi vagių, razbaininkų ir beproczių (szv. Terese, Darata!) tarpe garbinamų szventųjų, jei tik paskaitysi

„Gyvenimus szventųjų“ su atyda. Išz tiesų asz velyju garbinti teisingą žmogaus triusą negu tokią gaują begėdiszkų szventųjų, ar jie isz karalių ar kitokio gimimo paimti butu. Tik beda, kad vargszai dar sziądien nesupranta savo vertybės.

—Bet yra ir tarp vargszų peiktini: neužsimoka už gaspadas, pabega su szvetimomis moterymis, apkrausto skryutes...

—Asz neginczyju, kad tarp vargszų nebutu blogų žmonių. Bet vargszų netikumas gali būti iszteisintas dėl stokos apsiszvietimo, gero iszauklėjimo, trukumo dūnos, trukumo pobudžio... Ale kaip galima butu iszteisinti žmones apszvietus, kaip kuniugų lūma, lūma kapitolistų, lūma kiltų vyriausybės urėdninkų, kurie veja panczius dėl vargszų, vieni aklyndami jų iszmanymą, kiti atimdami vaisius triuso, kiti vėl gindami prievartos įrankiais tamsinimą ir grobimą, ir taip vargą, priespaudą, ne valę ir prietarus prailgindami nū vienos gentkartės ant kitos?..

—Matyt, kad jį spavėdė neprieisiu, tokių kalbų besiklausydamas, tarė pamislyjęs darbininkas ir ėjo laukan; bet pas duris dar sustojęs atsigrėžė ir tarė:

—Gal but tai yra teisybė, ką sznėki—ale baimė ima, kad duszia nepatektu į rankas smailakulnio; ne jau gi butu kuvingai velnius pramanę?

Iszėjus darbo vilkėjui ir vargo pelei, pamislyjau sav, jūg dar daug vandens nubėgs upėmis į mare, iki vargszai pradės iszmanyti, kur reikia jieszkoti ir kaip surasti „dangaus karalystę“.

Škaitytojai, mokėkite už „Naują Gadynę“!

J. LIETUVNIKAS

MINERSVILLE Pa. Gavo patenta ant karczemos savo name — užlaiko skaniausią alų ir likierus ir pirmos klasos cigarus; o teipogi pas jį yra labai priimni vieta dėl užėigos, nes yra geras žmogus; užtai lietuviai atsilankykite pas savąjį.

INEK RICE

Lietuvizskas kalvis visoki sliesorizską darbą ir viską kas tik prie kalvio priklauso kogeriausiai padaro. Jo kalvė randasi pagal Deiczkatalikų bažnyčia — tarp Coal ir Line str. Shenandoah Pa.

SALIUNAS

J' NAUJUNO

ANT N. WEST Uliczios No 234

SHENANDOAH, PA.

Vyrai! yra tai smagi vieta dėl užėigos o kas svarbiausiai, kad puikius gerimus pri laiko stiklus taipgi mylžiniszkus dūda. Apė cigarus cigarus nėra ką snekėti, nės jie patys giresi. Vyrai neužmirszkit pas savo atsilankyti!

Czion yra liuksmiausia vieta dėl užėigos, nes ir adventai su gavėue susikabine szoka.

! SENAS DRAPANAS PADARAU NAUJOMS!

Iszvalau, farbūju ir prosinu drapanas vyry ir moteriy, taipgi taisau

už pigiausia prekę į trumpiausia laiką.

.S SEGAL

419 PENN Ave, SCRANTON, Pa.

(SZALE APTIEKOS Dro SZLIUPO.)

SALIUNAS

716 W. LACA VANNA AVE, CRANTON, PA.

Užlaikau gerus, szviezius ir sveikus gėrimus; laikau gerus cigarns ir užkandį.

Lietuviai atsilankykite pas manę.

M. SZARAK

J.T. F. HRENHOLT

Siuncziu PININGUS į vlsss dalis svieto, tieslok į namus.— Pardūdu LAIVAKORTES ant geriausių linijų, kaip HAMBURG AMERICAN PACKET Co., EXPRESS REGULAR, BALTIJOS, RED STAR ir visų kitų linijų.

321 PENN Ave.

SCRANTON, Pa.

Dr JAMES STEIN.

Gydo vien tik ligas: akių, ausų, nosies ir gerklės.

Adynos offiso:

9 iki 12 pries piet,

1 iki 4 po piet,

7 iki 9 vakare.

204 WYOMING Ave.

SCRANTON, Pa.

27. IX 05

DIDELIS LIETUVISZKAS

HOTELIS,

316. Penn Ave., CRANTON, PA.

Kuriamė laikau visokius gėrymus ir užkandzius, o podraugei pardūdu laivakortes (szipkortes) ant geriausių laivų ir siuncziu piningus į visas szalis svieto kėnūpigiausiai.

Taipogi reikale, kiekvienam dūdu prieteliszką rodą Jusų Vienžeimis

Pet. Lipaviczius.

E. B. GARNELL & CO.

1336 PROVIDENCE ROAD,

SCRANTON, PA.

Daro gerus cigarus ir visokius gatunkus cigarety ipatiugai Maskoliszkusuis (su munksztukeliais).

M. SCHWART KOPF,

WHOLESALE krautuvė visokių namūnių ir isz užrubės pargabentų gėrymų, kaip:

WINO, LIKERIU, BRENDIES, GI-

NES, ir kitokių gėrymų.

Pardūda geriausę arietką: BLUE STAR MONOGRAM WHISKEY,

248 PENN AVE, Cor. LINDEN Str. SCRANTON Pa.